

Asia: Asia VN/25733/2021

Suomen digitaalinen kompassi, 2. luonnos

Kansallinen digikompassi kokonaisuutena

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Kokonaisuus on kovin epätasainen ja sitä leimaa fokus dataan ja datan käyttöön uuden tekemisen luomiseksi. Digitalisaation suurimmat hyödyt ovat kuitenkin todennäköisestä ulosmitattavissa vanhan tekemisen uudistamisessa ja tekemisen "arkkitehtuurin" kokonaisvaltaisessa muutoksessa. Tiedon kautta johtaminen on vain yksi osanen digitalisaatioon perustuvaa toiminta-arkkitehtuurin kokonaisvaltaista muutosta, jossa käytännön tekemisen prosessien muutos ja digitalisointi johtaa tehokkaampaan, edullisempaan ja vähemmän ihmisen tekemää työtä vaativaan tapaan tehdä asioita. Tämä näkemys ei ole käytännössä lainkaan mukana digikompassissa, vaikka juuri se on suomalaisen julkisen sektorin suurin haaste ja potentiaalinen kehittämisen paikka digitalisaation osalta tällä hetkellä. Yrityksissä asia on jo havaittu pari vuosikymmentä sitten ja toiminnan arkkitehtuurimuutos on jo suureksi osaksi tapahtumassa. Standardisoinnin vaatimus (rajapinnat, tiedonkeruu, järjestelmien arkkitehtuuri) puuttuu kompassista kokonaan, standardoinnilla on kuitenkin suuri merkitys mahdollisten kustannussäästöjen rakentamisessa.

Osaaminen

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Osaamisen osalta fokus on lähes kokonaan "tieto- ja viestintäteknologian osaajissa". Suurempi kuilu osaamisessa on kuitenkin erityisesti julkisen sektorin osalta niiden johtavassa asemassa olevien henkilöiden osaamisessa, joiden pitäisi edistää organisaatioissaan digitalisaatiota ja lähteä viemään arkkitehtuurin muutoksia eteenpäin. Suurta osaamisvajetta on myös hankintojen puolella. Esimerkinomaisesti hyvinvointialueilla IT-puolen hankinnat on lähes kokonaan ulkoistettu alueiden omistamille "in-house" yhtiöille, jotka muodostavat julkisen vallan käytön kannalta arveluttavan puskurin markkinoiden ja hyvinvointialueiden väliin. Osaaminen on ulkoistettu. Jos osaamista ei ole sen johdon piirissä, jonka vastuulla muutos on, ei mikään määrä IT-osaajia auta asiaa. Strateginen muutos vaatii osaamisen _aktiivista_ kehittämistä nimen omaan päätöksen tekemisessä ja siinä visiossa, joka kuvaa tulevaa tekemisen arkkitehtuuria ja sitä miten se tehostuu digitalisaation avulla.

Digitaalinen infrastruktuuri

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Tavoitteista puuttuu kokonaan tehokkuuden lisääminen ja tekemisen kulujen laskeminen. Jos digitalisaatiosta ei edes strategiatasolla yritetä saada irti kustannussäästöjä, niin asiassa tehdään ajatusvirhe. Hankkeiden, jotka perustuvat strategiaan, pitäisi kaikkien tähdätä nimen omaan strategian mukaisiin tehokkuuden lisäyksiin ja säästöihin. Näiden pitäisi olla hankkeiden tavoitteissa ykköspaikalla ja mitattavasti todennettavissa.

Valtion / valtakunnan tason standardeista ei puhuta mitään, vaikka ne ovat avain-asemassa säästöjen luomisessa. Jos järjestelmiä on tilkkutäkkimäisesti ympäri maata ja ne eivät suoraan keskustele keskenään standardisoitujen rajapintojen kautta ja perustuen standardisoituun tiedonkeruuseen, joka on joka paikassa samanlaista, ei tieto ole vertailukelpoista, vaikka sitä olisi. Tämän tyyppiset perustavanlaatuiset tekniset tavoitteet, joiden merkitys on perustavanlaatuinen puuttuvat kokonaan.

Turvallisuuteen ja verkkojen toimivuuteen liittyvä osa-alue on otettu huomioon parhaiten. Sen merkitystä ei voi aliarvioida ja julkisella sektorilla on mahdollisuus auttaa näiden asioiden osalta positiivista kehitystä.

Yritysten digitalisaatio

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Fokus on puhtaasti "datataloudessa" vaikka se on vain osa yrityskenttää. Käytännössä fokuksesta puuttuu kokonaan se, että yrityksille pitäisi luoda sellainen digitaalinen toimintaympäristö, joka tekisi mahdolliseksi mahdollisimman tehokkaan ja kustannuksiltaan edullisen tavan toimia interaktiossa julkisen sektorin kanssa. Tämä tarkoittaa siis kaikkea interaktiota verotuksesta erilaisiin luvituksiin, ilmoituksiin, tiedonantoihin, tietopyyntöihin jne. Yrityksiä koskevat myös työntekijän kohtamat vastaavat asiat, koska työntekijät ovat osa yritystä - jos työntekijät käyttävät massiivisesti aikaansa esimerkiksi erilaisten työtehtäviinsä kuuluvien lupien / pätevyitymisten administratiivisessa puolessa, se on pois työajasta tai ainakin työhön kokonaisvaltaisesti käytetystä ajasta, mikä on pois tuottavuudesta. Yksinkertaistaminen, nopeuttaminen, ja normien purkaminen digitalisaation kautta pitäisi olla strategisen tavoitteiden listauksessa mukana, siinä mitä tulee yrityksiin.

Digitaaliset julkiset palvelut

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

On hyvä, että mukana on järjestelmien yhteentoimivuuteen viittaavaa tekstiä, standardisoinnin osalta tekstissä on yhä puutteita. Valtion / valtakunnan tason standardeista ei puhuta mitään, vaikka ne ovat avain-asemassa säästöjen luomisessa. Jos järjestelmiä on tilkkutäkkimäisesti ympäri maata ja ne eivät suoraan keskustele keskenään standardisoitujen rajapintojen kautta ja perustuen standardisoituun tiedonkeruuseen, joka on joka paikassa samanlaista, ei tieto ole vertailukelpoista, vaikka sitä olisi. Tämän tyyppiset perustavanlaatuiset tekniset tavoitteet, joiden merkitys on perustavanlaatuinen puuttuvat kokonaan.

Collan Mikael
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus